

METHODS OF FORMING CRITICAL THINKING AT STUDENT AGE

Usmonov Abdulla Abdumannopovich

Navoi State Pedagogical Institute

Specialization in the theory and history of pedagogy 2-course master

Annotation

Critical thinking and learning take place only when educators understand and appreciate the diversity of ideas and experiences. Critical thinking is a mentality that accepts "the only right answer." does not occur in the process. Developing critical thinking is not an easy task. It is also not a task that is completed and forgotten at a certain age. At the same time, there is no perfect way to think critically. But there are certain learning contexts and methods that help shape critical thinking. The article describes some of these styles.

Keywords: critical thinking, thinking ability, reasoning, communication, analysis

Tanqidiy fikrlash - bu o'leovlar va ishonchning ustozlari sifatida tajriba, mulohaza, aloqa yoki kuzatuv natijasida to'plangan yoki yaratilgan ma'lumotlar haqida aniq va ehtirosli kontseptsiya, tahlil qilish, qo'llash va baholashning analitik kontseptual usuli. Maktab va kollejdagi o'quvchilar samarali o'qish va yozish uchun kuchli tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini talab qiladilar. Shu bilan birga, ish joylari xodimlarga ma'lumotlarni tahlil qilish uchun tanqidiy fikr yuritishi, eng yaxshi harakatni tanlashi va o'z tanlovi asosida ish yuritishi kerak. Tanqidiy fikrlash - bu yig'ilish tajribasi va bilimlarining eng yuqori nuqtasidir. Tanqidiy fikrlashning asosi bo'lgan ba'zi bir muhim ko'nikmalar: muloqot qilish va ma'lumot olish qobiliyatlari, hamkorlik qobiliyatlari, fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatlari, shaxslararo va o'z-o'zini boshqarish qobiliyatlari. Bu o'quvchilardan har qanday sohada va ta'limning barcha bosqichlarida talab qilinadigan zarur ko'nikmalardir.

Tanqidiy fikrlash talabalarga bilimlarni eslab qolishdan tashqari ko'proq narsani amalga oshirishga imkon beradi. Tanqidiy fikrlash qobiliyatlaridan foydalanishni o'rganish va o'qitish standartining o'zgarishi deb hisoblash mumkin. Ta'lim bilan shug'ullanish o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi hamkorlikni yaxshilaydi.

Tanqidiy fikrlash faqat muntazam ravishda va ongli ravishda ma'lumotlarni qayta ishlashdir, shunda siz eng yaxshi qarorni qabul qilishingiz va odatda narsalarni yaxshiroq tushunishingiz mumkin. Agar talabalarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini qanday rivojlantirishni bilmoqchi bo'lsangiz, bu erda biz ba'zi muhim usullarni ta'kidlaymiz. Tanqidiy fikrlash kundalik yoki muntazam fikrlashning aksidir.

O'quvchilarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning ba'zi usullari sifatida quyidagilarni ham keltirishimiz mumkin:

1. Loyiha asosida o'rganishni rag'batlantirish. Ma'lumotlarga ko'ra, haqiqiy muammolarni hal qilish va hal qilish bolalarni sinfdan va haqiqiy dunyoga jalb qiladi. Tanqidiy fikrlash - bu maktabdan tashqari hayotda ustunlikka ega bo'lgan qobiliyat. Tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini va yuqori darajadagi fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish hayotda birinchi o'rinda turadi. Loyiha asosida o'qitish - bu o'quvchilarni o'rganishga undaydigan, shuningdek, talabalarda tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradigan yangi bilimlar, tushunchalar va g'oyalarni joriy etishning eng maqbul usuli.

2. O'rganish erkinligi. Bu o'quvchilarda tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishning samarali usullaridan biridir. O'qituvchilar yangi tushunchalar va mazmuni kiritgandan so'ng, o'quvchilar nimani o'rganishni xohlasa, ularga erkinlik berishlari kerak. Bu usul, albatta, tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. O'rganish erkinligi muammoga egalikning kuchayganligi va yechimlarga ijodiy kirish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga tanqidiy fikrlashni ham rivojlantiradi

3. Hikoyalarni tegishli tushunchalar bilan bog'lash. Hikoyalarni aloqador tushunchalar bilan bog'lanishi ham tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning muhim usuli hisoblanadi. O'quvchilar hikoyaning asosiy ma'nosini tushunganlarida, ularni bir xil tushunchaga ega bo'lgan hikoyalarni tahlil qilishga o'rgatish kerak. Ushbu usul o'quvchilarga haqiqiy manbaning umumiy ahamiyatini aniqlashga imkon beradi.

4. G'oyalarni tahlil qilish va uning qiymatini baholash. Faktlar va g'oyalar samaradorligini tahlil qilish va baholash tanqidiy fikrlashning yana bir asosiy elementidir. Agar o'quvchilar boshqa materiallar bilan bog'lanish, boshlang'ich g'oyalarni tartibga solish va fikrlarning asosli va mantiqiy ekanligini baholash uchun kurs materiallari bilan faol shug'ullansalar, bu ularda tanqidiy fikrlashni ko'tarishga yordam beradi. Asosiy maqsad o'quvchilarni qo'lidagi matnni qanchalik foydali va foydali ekanligini tartibga solish uchun tanqidiy fikrlashga undashdir.

5. Faol o'rganishni qamrab olish. O'quvchilar odatda material bilan xotirjamlik bilan shug'ullanadilar yoki ular bu haqda chinakam o'ylamasdan va o'zlari bilgan narsalar bilan bog'lamasdan o'rganadilar. Ushbu aloqalarni yaratish juda zarur, chunki siz miyada xotirani yaxshilaydigan tezyurar yo'l hosil qilasiz. Tanqidiy fikrlashni o'rganish yoshlarga ma'lumotni tahlil qilishga yordam beradi va natijada ular ma'lumotni asl qiymati bilan qabul qilmaydilar, balki o'rganayotgan matnga tahliliy-tanqidiy yondashadilar.

Shu o'rinda Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyevning quyidagi gaplari yodimizga tushadi: "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak". O'sib kelayotgan o'quvchi-yoshlarimizda ham davlatimiz rahbari aytganlaridek, tanqidiy tahlilni yoshligidan o'rgatib boradigan bo'lsak, biz o'ylaymizki, ushbu o'quvchi-yoshlar kelajakda yurtimizning yetuk kadrlari bo'lib yetishadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1) <https://wabisabilearning.com/blogs/critical-thinking/developing-critical-thinking-skills-engage-learners>
- 2) <https://www.theasianschool.net/blog/develop-critical-thinking-skills-in-students/>
- 3) <https://cyberleninka.ru/article/n/ta-lim-jarayonida-oquvchi-yoshlarda-tanqidiy-fikrlashni-shakllantirish-omillari>
- 4) Sh.M.Mirziyoyev "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak". Mamlakatimizni 2016 -yilda ijtimoiy-iqshtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017-yilga mo'ljallangan shtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma'ruza.2017-yil 14-yanvar.